

Grundtvig-Selskabet af 8. september 1947: Årsberetning 2003

Af Peter Balslev-Clausen

Grundtvig-Selskabets årsmøde 2002 blev afholdt 10. januar 2003 i Studenternes Hus, Aarhus Universitet. Ved mødet, der blev afviklet med pastor Peter Neergaard-Jessen som dirigent, blev Erik Jakob Petersen og Jens Holger Schjørring genvalgt til forretningsudvalget, ligesom Paul Heide, Christian Thodberg og Anders Pontoppidan Thyssen blev genvalgt til styrelsen. Nyvalgt til styrelsen blev Bosse Bergstedt (Göteborg) og Asoke Battacharya (Calcutta). Harry Aronson var på valg, men ønskede på grund af alder at træde ud af styrelsen. Forretningsudvalget har derefter konstitueret sig med Peter Balslev-Clausen som formand, Flemming Lundgreen-Nielsen som næstformand, Erik Jakob Petersen som kasserer, Kim Arne Pedersen som sekretær, Jens Holger Schjørring, Flemming Lundgreen-Nielsen, Kim Arne Pedersen og S. A. J. Bradley i redaktionen for *Grundtvig-Studier* og Christian Thodberg som menigt medlem.

I forbindelse med årsmødet blev der holdt to forelæsninger, af Kim Arne Pedersen om "Grundtvigs folkelighedsbegreb og dets virksomshistorie" og af Vagn Wåhlin om "Folkelighed og bevægelser ved årtusindskiftet".

Det er allerede et par år siden, det arbejde blev påbegyndt, som blev muliggjort ved Forskningsministeriets og Carlsberg-Fondets store forskningsbevilling til Grundtvig-Selskabet sammen med Center for Grundtvigstudier ved Aarhus Universitet. Arbejdet med udgivelsen af Grundtvigs Vartov-prædikener har allerede båret frugt i udgivelsen af prædikenerne fra kirkeårene 1839-42, der i fire store bind blev præsenteret for offentligheden den 15. september 2003. Udgivelsesarbejdet, der til nu har været forestået af Jette Holm, Elisabeth A. Glenthøj, Lars Toftdahl, Leif Kalleisen og Johannes B. Glenthøj i samarbejde med Christian Thodberg, fortsætter med de følgende årgange. Også arbejdet med oversættelsen af et fyldigt udvalg af Grundtvig-tekster til engelsk, der foretages af S. A. J. Bradley, skrider planmæssigt frem, og første bind er på trapperne. I den forbindelse kan det nævnes, at det mangeårige arbejde med at oversætte Grundtvig-tekster til tysk nærmer sig sin afslutning.

Under overskriften "Kirke, folk og skole. Grundtvig i en international tidsalder" gennemførte Center for GrundtvigStudier ved Aarhus Universitet i efteråret 2003 en forelæsningsrække over syv mandage i

anledning af Aarhus Universitets 75-års jubilæum. Mængden af forelæsere og forelæsningsemner taler et tydeligt sprog om Grundtvig-forskningens omfang i dag: Kim Arne Pedersen om “Folkeligheden og det universelle”, Ove Korsgaard om “Den grundtvigske dannelses-tradition i en multikulturel tidsalder”, Asoke Bhattacharya om “Grundtvig, Tagore and Indian Development Between Tradition and Modernity”, Christian Thodberg om “Grundtvigs prædikener som kilde til ny indsigt og inspiration”, Elisabeth A. Glenthøj om “Hvordan bliver gamle, gotiske håndskrifter til en læselig prædikenudgave?”, Jette Holm om “Opblomstrer nu Guds kirkevange – eller I al sin glans nu stråler solen”, Lars Toftdahl om “Spor af uklar sakramenteologi?”, Regner Birkelund om “Grundtvigs frihedsbegreb mellem europæisk og dansk folkelighed”, Vagn Wåhlin om “Grundtvigianismen og det danske organisationssamfund”, K. E. Bugge om “Grundtvig og kampen mod slavehandelen”, Jens Holger Schjørring om “Teologi og trobekendelse belyst ud fra Grundtvigs salmedigtning”, Christian Thodberg om “Grundtvigs påvirkning udefra. I hvilket omfang var han selv disponeret for anden inspiration i prædikener og salmer?”, S. A. J. Bradley om “Before Irenæus: Grundtvig's Anglo-Saxon Encounter with the ‘Oldkirkelige’”, Niels Jørgen Cappelørn om “Oldkirkelig teologi som inspirationskilde for Grundtvig og Kierkegaard”, Kim Arne Pedersen om “Grundtvig og Kierkegaard – repræsentanter for en fælles linje i dansk åndshistorie?”, George Pattison om “Making Language Live: Kierkegaard and Grundtvig on the Book and the Voice”, Henrik Wigh-Poulsen om “Folkekirke i en brydningstid – Jakob Knudsen og den tidlige modernitet”, Inge Lise Pedersen om “Kirke og folk i en internationaliseret verden”, A. M. Allchin om “Grundtvig, ‘Generous Orthodoxy’ and Church and Society in the New Europe”, Finn Thorbjørn Hansen om “Den grundtvigske nationale dannelses-tradition i individualiseringens og globaliseringens tidsalder”, Thorkild Lyby om “Grundtvigs dannelsesbegreb mellem national dannelse og erhvervsorienteret uddannelse” og Thorstein Balle om “Grundtvig som inspiration i udviklingslandene”.

I januar 2003 blev der igen i samarbejde med Center for Grundtvigstudier afholdt en Grundtvig-konference på Jadavpur universitetet i Indien med fyldig dansk deltagelse. Temaet var Grundtvig og Tagore. Director Asoke Bhattacharya kunne samtidig indvie de nye bygninger, hvor universitetets Grundtvig-center skal høre hjemme.

Fra den Norske afdeling af Grundtvig-Selskabet har formanden, Kirsti Aasen, sendt følgende rapport:

Lørdag 13.09.03 ble det avholdt et dagseminar med fokus på *Grundtvigs kristendomsforståelse*. Seminaret samlet ca. 40 deltagere. Til sommeren planlegges et seminar om forholdet mellom den

kristelige og den frilynte folkehøyskolen - ut fra et Grundtvigsk perspektiv. Vi har arbejdet med å forbedre vårt medlemsblad, og har fått hjelp med dette fra Folkehøyskolens informasjonssenter i Oslo. Arbejdet med å forbedre bladet vil fortsætte også dette året.

I N. F. S. Grundtvigs fond er Grundtvig-Selskabet repræsenteret af Erik Jakob Petersen. Det lave renteniveau på de værdipapirer, der udgør fondets kapital, betyder at dets udbytte og dermed mulighed for at yde bidrag til de formål, der er omfattet af dets formålsparagraf, i disse år er begrænsede. Ikke desto mindre er det muligt for fondet at tilgodese en række folkeligt oplysende formål.

Grundtvig-Akademiet under ledelse af Henrik Wigh-Poulsen i Vartov er i dag en konsolideret institution med et program, der på en kvalificeret måde forener videnskabelig og folkelig virksomhed. Januar 2003 afholdtes et weekend-seminar med overskriften "De levendes land", den 4.-6. april afholdtes i samarbejde med Folkeuniversitetscentret Skærum Mølle en konference om "Grundtvig og Kirkegaard – en samtale på høje tid", delvis en gentagelse af konferencen året før i Vartov. Den 22.-24. maj gennemførtes et seminar i Vartov om "Grundtvig og Kierkegaard – efter kulturradikalismen", gentaget på Skærum Mølle den 6.-8. november. Grundtvigs fødselsdag blev markeret med præsentationen af de første fire bind af Grundtvigs Vartov-prædikener og i tilknytning hertil Chr. Thodbergs forelæsning om "Grundtvigs prædikener som kilde til ny indsigt og inspiration". Dagen efter blev der afholdt et dialogseminar "Images of Grundtvig in Asia" med bidrag af Edicio dela Torre (Philippinerne) og Asoke Bhattacharya (Indien) i dialog med Ove Korsgaard, Kim Hjerrild, Kim Arne Pedersen og Henrik Wigh-Poulsen. Siden sidste år er Grundtvig-Akademiets stab udvidet med ph.d. Jes Fabricius Møller, der er i gang med et projekt om grundtvigianismens nyere og nyeste historie.

Ved siden af Grundtvig-Akademiet hævder Grundtvig-Biblioteket i Vartov sig som et af Københavns forskningsbiblioteker. Biblioteket udvides til stadighed med primær- og sekundærlitteratur af og om Grundtvig og hans virkningshistorie og er under bibliotekar Liselotte Larsens ledelse et vigtigt arbejdsredskab for alle, der ønsker at fordybe sig i Grundtvigs forfatterskab og dets virkningshistorie.

Grundtvigs virkningshistorie er også emnet for Vartov-Arkivet, der siden sin officielle åbning april 2003 har bidraget væsentligt til Vartovs status som forskningscenter. Vartov-Arkivet, der er en del af Institut for forskning i Idræt og Folkelig Oplysning (IFO) drives under ledelse af forskningsarkivar Morten Mortensen med støtte fra Kulturministeriet, Kirkeligt Samfund, Danske Gymnastik- og Idræts-

foreninger og Foreningen af Frie Ungdoms- og Efterskoler. Forskellige studiekredse og et historisk værksted er planlagt. Den 29. november 2003 afholdt Grundtvig-Akademiet og Vartov-Arkivet i fællesskab et seminar om grundtvigske brevsamlinger.

Den 5. september 2003 forsvarede sognepræst., cand. theol. Erik Kelstrup på Aarhus Universitet sin ph.d.-grad på baggrund af en afhandling om Grundtvigs sandhedsbegreb i filosofisk belysning.

Året 2003s betydeligste bidrag til Grundtvig-litteraturen er K. E. Bugges bog, *Grundtvig og slavesagen*, der kaster lys på en side af dansk samfundshistorie, der sjældent huskes, men som placerer Danmark og med Danmark Grundtvig i en væsentlig international sammenhæng. Med sin bog, der snarest bør oversættes til engelsk, har K. E. Bugge gjort Grundtvig sammenlignelig i en international sammenhæng.

I nordisk sammenhæng har lederen af Centrum för Danmarksstudier ved Lunds Universitet, Hanne Sanders, i 2003 sammen med Ole Vind udgivet en antologi med bidrag fra forskellige forskere med titlen "Grundtvig – nycklen till det danska?"

Også i 2003 bringer Grundtvig-Selskabets årbog *Grundtvig-Studier* under redaktion af Fl. Lundgreen-Nielsen, S. A. J. Bradley, Kim Arne Pedersen og Jens Holger Schjørring en bred vifte af artikler om Grundtvig og hans virkningshistorie. Vagn Wåhlin skriver om "Folkelige og sociale bevægelser. Nyere forskningsretninger og kvalitative forståelser", Niels Kayser Nielsen om "Nationalisme, disciplin og folkelighed i 1800-tallets Danmark", Balder Mørk Andersen om "Grundtvigs folkelighedsbegreb", Anja Stokholm om "Om forholdet mellem skabelse og syndefald hos Grundtvig og Luther", Anders Eskedal om "'Den Gamle' som præst eller et blik ind i N. F. S. Grundtvigs præstevirke især i perioden efter sygdommen 1867", S. A. J. Bradley om "An Englishman in Vartov Church, 1872", Hanne Luplau Kjer Hansen om "Classroom dialogues and Reflections in Southeast Asia inspired by Grundtvig's educational Ideas", Vagn Wåhlin om "Folkeoplysning og ungdomsliv – et indlæg ud fra Søren Ehlers, *Ungdomsliv* (2000)", Otto Bertelsen om "Samtalen mellem Grundtvig og Kierkegaard", Olav Klonteig om "Voksenuddannelse, folkeoplysning og demokrati. Aktuelle og omfangsrige antologier". S. A. J. Bradley afslutter efter en "Review article: Between Babel and Globalisation" årbogen med konferencerapporten "East and West, Tagore and Grundtvig. Report on the Second Grundtvig International Conference on Education & Development".

Blandt Grundtvig-artikler i andre publikationer kan nævnes Kim Arne Pedersens artikel i Vartovbogen 2003 "Grundtvig i modvind. De senere års Grundtvig-kritik i den danske offentlighed og dens bag-

grund". Kim Arne Pedersen gennemgår i denne artikel den til dels uforsonlige kritik af Grundtvigs positioner, der lyder i disse år. Ikke mindst afvises Grundtvig som bibelsk og nationalromantisk fundamentalist. I virkeligheden er der tale om en gammelkendt kritik, som tidligere lød fra dogmatisk og systematisk tænkende mod den historisk tænkende Grundtvig. I modsætning til sine statisk tænkende rationalistiske modstandere tænkte Grundtvig tilværelsen, historien - og kristendommen – som levende størrelser, der stadigt udviklede sig, hver for sig og i forhold til hinanden. Grundtvigs tanker og forestillinger unddrager sig enhver systematisk begrebsdannelse, dengang som nu. Derfor er Grundtvigs forfatterskab i hele dets bredde stadig en uforlignelig og uudgrundelig blanding af provokation og inspiration. Det er Grundtvig-Selskabets opgave at hjælpe med til at afdække og formidle både provokationen og inspirationen fra Grundtvigs forfatterskab. De mange bidrag til forståelsen af Grundtvig, der er nævnt ovenfor, perspektiverer forståelsen af hvem Grundtvig var, og hvad han ville. I denne forbindelse er der grund til at glæde sig til udgivelsen af de to tekstudvalg på tysk og engelsk, samtidig med at der er endnu mere grund til at arbejde frem mod udgivelsen af et tidssvarende og tilstrækkeligt omfattende udvalg af hans forfatterskab på dansk.

Der skal også i år her fra årsmødet lyde en tak til alle, der har hjulpet Grundtvig-Selskabet, økonomisk, organisatorisk, personligt: ansatte på Center for Grundtvigstudier ved Aarhus Universitet, på Grundtvig-Akademiet og ved Grundtvig-Biblioteket i Vartov her i København, Kirkeligt Samfund repræsenteret ved formanden Inge Lise Pedersen og bestyrelserne i Vartov, Kirsten og Hans Grishauge, Statens Humanistiske Forskningsråd og N. F. S. Grundtvigs Fond. Først og fremmest alle selskabets medlemmer, der sammen og enkeltvis, både legemliggør og levendegør den Grundtvig-interesse og det Grundtvig-studium, der er Grundtvig-Selskabets stadige inspiration og forpligtelse.

Peter Balslev-Clausen
16. januar 2004